

Története

Burgenland vagy Várvidék is a történelmi Magyarországhoz tartozott 1921-ig, akárcsak Erdély és a Felvidék. Már a rómaiak idején Pannónia, később az avar birodalom része volt. Több mint ezer évvel ezelőtt a Kárpát-medencében letelepedett őseinknek gyakorta kellett megvédeni a hazát a nyugati irányból jövő támadások ellen. A X-XI. században kialakult határvédő vonal - a gyepűrendszer - egyik jelentős, megmaradt része a Felsőőrség, ma Burgenland területéhez tartozik. Ezek az őrségi falvak kultúrájukban, népművészetükben egységet alkotnak a magyarországi őrségi településekkel, s a tartomány egyetlen magyar nyelvszigetét alkotják. Burgenland történelme, régészete, építésze, művészettörténete és népművészete szoros egységet képez a Nyugat-Dunántúléval. A későbbi századokban kiépült várvédelmi rendszer a magyar várépítéssel szerves része, s jelentős építészettörténeti értéket képvisel. Napjainkban időszerű már magyar nevet is adni a területnek. Felmerült az Őrvidék, valamint a Várvidék elnevezés is, mindkettő alkalmazásának vannak szorgalmazói. Előző csak egy tájegységre vonatkoztatható, utóbbi azonban nemcsak a német tartomány név megfelelője, hanem tartalmában is igaz.

A terület története az első világháború előtt megegyezett Moson vármegye, Sopron vármegye és Vas vármegye nyugati területeinek történetével.

A terület Ausztriához csatolásáról az 1919. szeptember 10-én aláírt Saint Germain-i békeszerződés rendelkezett. A békeszerződés szerint Ausztria eredetileg 4312 km² területet kapott volna 341 ezer lakossal. Az 1921. október 13-i Velencei Egyezmény viszont úgy rendelkezett, hogy Ausztriához ennél kisebb terület kerüljön, méghozzá 3967 km² 287 ezer lakossal. Sopronról és környékéről pedig népszavazással kellett döntenie, melynek eredményeként a város Magyarországhoz maradt. A választások körülményeit osztrák oldalról sokak kétségbe vonták. Az 1922-ben véglegesített magyar-osztrák határ lett az egyetlen, amely viszonylag megegyezett az addigi etnikai határral. Az új tartomány 1922-ben elfogadott neve onnan ered, hogy a területi kialakításában szerepet játszó mind a négy magyar vármegye német nevében előfordult a *-burg* szó: *Komitat Pressburg* (Pozsony vármegye), *Komitat Ödenburg* (Sopron vármegye), *Komitat Wieselburg* (Moson vármegye) és *Komitat Eisenburg* (Vas vármegye). Az egykori magyar közigazgatási beosztást átvették, és azon kevés lényeges változtatást hajtottak végre: 7 települést 1938-ban a Németújvári járástól a Felsőőri járáshoz csatoltak, 1971. január 1-jén pedig az addigi 319 községből közigazgatási öszevonásokkal 138-at alkottak.

Az **Esterházy**-kastély Burgenland tartomány legjelentősebb kulturális emlékhelye és jelképe. A kastély története egy XIII. századi várra nyúlik vissza, amely 1694-ben került az Esterházy család tulajdonába. A birtokot I. Esterházy Pál herceg idején építették át barokk kastéllyá, amely ezt követően több mint 300 éven keresztül volt a hercegi család első számú rezidenciája és gazdasági központja. A kastély nem utolsósorban Kelet- és Nyugat-Európa metszéspontjában található földrajzi elhelyezkedésének köszönheti azt, hogy

a Magyar Királyság társadalmi, kulturális és politikai eseményeinek helyszínéeként történelmi jelentőségre tett szert.

Az Esterházy-kastély különös módon egyesíti a barokk csillogást, a klasszicista szigort és az osztrák biedermeier hatásait. Zenetörténeti jelentőségét Joseph Haydnnak és a Haydn-teremnek köszönheti, melyet a világ egyik legszebb és legjobb akusztikájú koncerttermeként tartanak nyilván. Az Esterházy család története bizonyítottan a XIII. századig vezethető vissza. A XVII. századtól egészen a XX. század kezdetéig az Esterházy család a Magyar Királyság legbefolyásosabb főrendi dinasztiáinak egyike volt. Kiterjedt birtokaik Magyarország északkeleti felétől egészen Nyugat-Magyarorszáig nyúltak. Az Esterházy hercegek mindig is egyesítették a Szent István koronához való hűséget a Habsburg-ház iránti lojalitással. Ezáltal mindig az Osztrák-Magyar Monarchia legmagasabb hivatalait birtokolhatták és feljuthattak az akkori feudális társadalom csúcsára.

Politikai, diplomáciai és katonai sikereik mellett kulturális téren is rendkívüli jelentőségre tettek szert, mivel a művészetek ismert támogatói és műgyűjtői körébe tartoztak. A tudomány és a képzőművészet mellett az Esterházy-udvarban leginkább a színház- és a zeneművészet ápolását tartották fontosnak. Ez az Esterházy családot az akkori Habsburg-birodalom határain messze túl is ismertté és híressé tette.

Burgenland büszkeségei

Liszt Ferenc

1811-ben Raidingban született. Apja, Liszt Ádám, az Esterházy család intézője már kisgyermekkorában leültette a zongora mellé, a 12 éves Ferencet már koncertkörútra is elküldte. A csodagyerekként eltöltött évek után Liszt inkább külföldön érezte jól magát, bejárta Párizst, Weimart, Bayreuthot és Rómát. Marie d'Agoult grófnő három gyermeket szült neki. Lányuk, Cosima később Richard Wagner felesége lett. A Sayn-Wittgenstein hercegnővel zátonyra futott házassága után Liszt pappá szenteltette magát. Liszt abbét Budapesten a Magyar Zeneakadémia elnökévé választották. 1886-ban Bayreuthban halt meg.

A csárdás

Egy tüzes magyar tánc, lassú bevezetéssel, a középkori hajdútáncból alakult ki. Leginkább operettekben ismert, a Csárdáskirálynőből és a Marica grófnőből. Burgenlandban a csárdás a magyar életérzés egy darabját reprezentálja. 1921-ig tulajdonképpen a magyarok voltak a burgenlandiak. A Nyugat-Magyarországon élő magyar népcsoport tagjai hosszú időn keresztül csak nemesek és hivatalnokok voltak, a mezőgazdasági munkaerő a 18. században érkezett Magyarország középső részéből. Ma Burgenlandban csak ötezren használják a magyar nyelvet a mindennapokban.

A Batthyány család

A legrégebbi és legismertebb magyar családok közé tartozik, 1522 óta

Güssing a székhelyük. A török hódítás következtében a család a battyáni birtokát elvesztette és Németújvárra tette át székhelyét. Battyhány Ferenc ezután a Habsburgok pártjára állt és Szapolyai János ellen harcolt. Érdemei jutalmául számos további birtokadományban részesült, és 1563-ban, Miksa király uralkodása kezdetén már a legelőkelőbb magyar főúrnak számított a Királyi Magyarországon.

A család fiatalabb ága, a Battyány-Strattmann jelentős családtag dr. Batthyány-Strattmann László (1870-1931). Bécsben folytatott orvosi tanulmányai után 1900 körül saját forrásból alapítja meg a kittsee-i (köpcsényi) kórházat. A sokat foglalkoztatott szemspecialistát a „szegények orvosának” nevezik el, mert a nincstelen betegeket ingyen gyógyítja. 2003. március 23-án Rómában boldoggá avatták.